

AVANCE

Miten puu mukaan hankintoihin -
uusi hankintalaki ja puun käytön edistäminen hankinnoissa

1. Yleistä uudesta hankintalaista

Uusi hankintalaki

- Uusi hankintalaki astui voimaan 1.1.2017. Laki perustuu vuonna 2014 annettuihin uusiin EU:n hankintadirektiiveihin.
- Vanhan hankintalain **perusperiaatteet eivät muutu** uuden lain voimaantulon myötä.
- Kuitenkin myös **eräitä keskeisiä uudistuksia**:
  - Korkeammat kansalliset kynnyksarvot
  - Tiukempi sääntely ns. sidosyksikköhankintoja koskien.
  - Neuvottelumenettelyn käyttöalan laajentuminen.
  - Innovaatiokumppanuus uutena hankintamenettelynä.
  - Tarjouspyyntö julkaistava samanaikaisesti hankintailmoituksen kanssa.
  - Muissa kuin tavarahankinnoissa perusteluvollisuus, jos hankintojen vertailuperusteena käytetään vain hintaa.
  - Kansallisia, EU-kynnyksarvon alle jääviä hankintoja koskevat menettelysäännöt kevenevät.
  - Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontavaltuudet.

Hankintamenettelyn valinta

- Hankintamenettelyn kannalta keskeinen kysymys on se, **ylittääkö hankinnan arvo kansalliset ja/tai EU-kynnysarvot.**
- Jos hankinnan arvo ylittää kansallisen kynnysarvon, mutta ei EU-kynnysarvoa, on hankintayksiköllä laajempi harkintavalta päättää sovellettavasta hankintamenettelystä.
- Olennaiset periaatteet: **syrjimättömyys, avoimuus ja suhteellisuus.**
- Riippumatta käytettävästä hankintamenettelystä, hankintayksikön on aina **kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.**
- Hankintalaissa säädetyt **kansalliset kynnysarvot alittavat** hankinnat eivät kuulu hankintalain soveltamisalaan, joten hankintayksiköllä on laaja toimintavapaus hankinnan toteuttamisessa.
  - Kansallisen kynnysarvon alle jäävissä hankinnoissa tulee kuitenkin aina huomioida hallintolain ja kuntalain mukaiset tasapuolisuus- ja avoimuusvelvoitteet sekä menettelytapavelvoitteet.

Hankintalain kynnysarvot

Kansalliset kynnysarvot

- 1) 60.000 euroa tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa (pl. kohdissa 3-4 tarkoitetut tilanteet)
- 2) 150.000 euroa rakennusurakoissa
- 3) 400.000 euroa sosiaali- ja terveyspalveluja koskevissa hankinnoissa
- 4) 300.000 euroa eräissä muissa erityisiä palveluja koskevissa hankinnoissa
- 5) 500.000 euroa käyttöoikeussopimuksissa

Kansallisiin hankintamenettelyihin sovellettavat säännöt ovat huomattavasti **joustavampia** kuin EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin soveltuvat säännöt ja ne mahdollistavat hankintayksikölle suuremman toimintavapauden sen suhteen, miten yksittäinen hankinta käytännössä toteutetaan.

EU-kynnysarvot

- 1) 134.000 euroa valtion keskushallintoviranomaisten tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa
- 2) 207.000 euroa muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen hankintayksiköiden tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa
- 3) 5.186.000 euroa rakennusurakoissa

Mikäli hankinnan arvo ylittää EU-kynnysarvot, hankintamenettelynä on käytettävä jotain uuden hankintalain 5 luvussa tarkoitetuista menettelyistä.

Vaihtoehtoiset hankintamenettelyt (I/III)

1) Avoin menettely (32 §)

- Kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen hankintayksikön julkaiseman hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön perusteella.

2) Rajoitettu menettely (33 §)

- Kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua hankintayksikön julkaiseman hankintailmoituksen perusteella. Ainoastaan hankintayksikön valitsevat ehdokkaat voivat tehdä tarjouksen.

3) Neuvottelumenettely (34 §)

- Hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee hankintasopimuksen ehdoista valitsemiensa toimittajien kanssa.
- Neuvottelumenettelyn käyttö edellyttää, että laissa menettelyn käytölle asetetut edellytykset täyttyvät (tarve uusille tai mukautetuille ratkaisuille, tarve kuvata hankinnan kohde, innovatiiviset ratkaisut, erityiset syyt).

Vaihtoehtoiset hankintamenettelyt (II/III)

4) Kilpailullinen neuvottelumenettely (36 §)

- Hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö neuvottelee menettelyyn hyväksytyjen ehdokkaiden kanssa kartoittaakseen ja määritelläkseen keinot, joilla sen tarpeet voidaan parhaiten täyttää. Neuvottelun kohteena voivat olla kaikki hankintaan liittyvät näkökohdat.
- Tarjouksen valinnassa käytettävän kokonaistaloudellisen edullisuuden tulee perustua hinta-laatusuhteeseen.
- Kilpailullisen neuvottelumenettelyn käyttö edellyttää samojen edellytysten täyttymistä kuin neuvottelumenettelyn käyttö.

Vaihtoehtoiset hankintamenettelyt (III/III)

5) Innovaatiokumppanuus (38 §)

- Tavoitteena innovatiivisen tavarán, palvelun tai rakennusurakan kehittäminen ja tämän tuloksena tuotettavien tavaroiden, palvelujen tai rakennusurakoiden hankkiminen.
- Innovaatiokumppanuus voidaan valita, **jos hankintayksikön tarvetta ei voida täyttää hankkimalla markkinoilla jo saatavilla olevia tavanomaisia tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita.**
- Innovaatiokumppanuudessa hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen, jonka perusteella kaikki halukkaat toimittajat voivat pyytää saada osallistua. Hankintayksikkö valitsee halukkaiden joukosta ne, jotka osallistuvat neuvotteluihin. Hankintayksikkö voi päättää perustaa innovaatiokumppanuuden yhden tai useamman sellaisen tarjoajan kanssa, jotka toteuttavat erillisiä tutkimus- ja kehittämistoimintoja.

6) Suorahankinta (40 §)

- Hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta poikkeuksellisesti etukäteen hankintailmoitusta.
- Laissa on tyhjentävästi lueteltu edellytykset, joiden täytyessä suorahankintaa voidaan käyttää hankintamenettelynä.

Hankinnan kohteen kuvaus (I/II)

- Hankinnan kohteen kuvausta koskeva hankintalain 71 § soveltuu suoraan ainoastaan EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin, mutta se on aiheellista huomioida myös toteutettaessa sellaisia hankintoja, joiden arvo ylittää ainoastaan soveltuvan kansallisen kynnysarvon.
- Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät sekä niihin mahdollisesti sisältyvät tekniset eritelmit on esitettävä hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä, neuvottelukutsussa tai näiden liitteissä ja niissä on vahvistettava rakennusurakoilta, palveluilta tai tavaroilta vaadittavat ominaisuudet.
- **Määritelmien on mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun, eivätkä ne saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua julkisissa hankinnoissa.**
- Hankinnan kohteen kuvauksessa voidaan huomioida sosiaalisia ja ympäristönäkökohtia muillakin tavoin kuin lakitekstissä nimenomaisesti mainittujen esteettömyysnäkökohtien osalta. Näin ollen rakennusurakkaa tai rakennusmateriaaleja koskevassa hankinnan kohteen kuvauksessa voidaan kiinnittää huomiota puunkäytön ympäristönäkökohtiin.

Hankinnan kohteen kuvaus (II/II)

- Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät on laadittava:
  - **suorituskykyä koskevien tai toiminnallisten vaatimusten perusteella, jotka ovat riittävän täsmällisiä, jotta tarjoajat pystyvät määrittämään hankinnan kohteen ja hankintayksiköt pystyvät tekemään hankintasopimuksen;** tai
  - viittaamalla hankinnan kohdetta kuvaaviin määritelmiin ja kansallisiin standardeihin, joilla saatetaan voimaan eurooppalaisia standardeja, eurooppalaiseen teknisiin arviointeihin, yhteisiin teknisiin eritelmiin, kansainvälisiin standardeihin, muihin eurooppalaisten standardointielinten laatimiin teknisiin viitejärjestelmiin, tai jos näitä ei ole, kansallisiin standardeihin, kansallisiin teknisiin hyväksyntöihin tai kansallisiin rakennusurakoiden suunnitteluun, laskentaan ja toteuttamiseen sekä tavaroiden käyttöön liittyviin teknisiin määritelmiin.
- Määritelmässä **ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai tiettyä alkuperää olevia tavaroita, eikä siinä saa viitata tavaramerkkiin, patenttiin, tuotetyyppiin, alkuperään, erityiseen menetelmään, joka on ominainen tietyn tarjoajan tavaroille, palveluille tai tuotannolle siten, että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita.** Tällainen viittaus on poikkeuksellisesti sallittu vain, jos hankintasopimuksen kohdetta ei ole mahdollista kuvata riittävän täsmällisesti. Viittaukseen on tällöin liitettävä ilmaisu "tai vastaava".

2. Puurakentamisen edistäminen hankinnoissa

Puurakentamisen edistäminen edellyttämällä rakennusmateriaaliksi puuta

- Kunta voi edistää puunkäyttöä rakennusmateriaalina **edellyttämällä hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön sisältämässä hankinnan kohteen kuvauksessa**, että rakennushanke toteutetaan käyttäen rakennusmateriaalina puuta.
- Puun käyttöä rakennusmateriaalina **ei tarvitse erikseen perustella julkisina hankintoina toteutettavissa rakennushankkeissa**.
- Oikeudellisesti tarkasteltuna keskeistä on, että puu mainitaan kohteen kuvauksessa eikä hankkeen hankintakriteereissä.
  - Tällöin valinta tehdään vain kohdekuvauksen mukaisista tarjouksista. Jos tarjous ei täytä kohdekuvauksen määrittelyä, se suljetaan valinnasta pois.
- Menettelyn valinnassa tulee kuitenkin huomioida se, että valittu menettely on **syrjimättömyyden, avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteiden mukainen**.

Tilaaja päättää!

Esimerkki: Havupuulaakson puupaviljonki - Tampere, Vuores

- Puistopaviljongista haluttiin puurakenteinen. Hankinnan kohde kuvattiin HILMAssa seuraavasti: "Puupaviljonki, jalankulkuun tarkoitettu puupintainen reitti, jolla ei ole talvikunnossapitoa, puinen silta ja kaksi puupatoa, näiden rakennesuunnittelu, rakentaminen, takuuajan ylläpito ja takuuaikana tehtyjen toimenpiteiden kirjaaminen."

Hankintalaji	
Hankintalaji	Rakennusurakka
Hankinnan kohde	
Hankinnan nimi	Otan monitoimisolin pää- ja sivu-urakat
Hankinnan tunniste- tai viitenumero	RAU 85/2017/TT4
Hankinnan kuvaus	Rauman kaupungin hankintapalvelut pyytää tarjoustanne Otan alueen puurakenteisen monitoimisolin rakentamisesta liitteenä olevien asiakirjojen mukaisessa laajuudessa. Tarjouspyyntö on jaettu osiin seuraavasti: Pääurakka 1. Rakennusurakka Sivu-urakat: 2. Ilmanvaihtourakka 3. Putkiurakka 4. Sähköurakka
Hankinta ylittää hankintalain 25 §:n kynnyksen	Kyllä
Pääkohde	Päänimikkeistö Rakennustyöt. (45000000-7)
	Päänimikkeistö Lämmitys-, ilmanvaihto- ja ilmastointilaitteiden asennustyöt. (45331000-6) Sähköjohtojen asennus ja muut sähköasennustyöt. (45310000-3)
Hankinnan pääasiallinen toteutuspaikka	Rauma

II kohta: Kohde

II.1) Hankinnan laajuus

II.1.1) Nimi:	Vehmaan kunnan Yhtenäiskoulun uudisrakennuksen pää- ja arkkitehtisuunnittelu
II.1.2) Pääasiallinen CPV-koodi:	Arkkitehti-, rakennus-, insinööri- ja tarkastuspalvelut. (71000000-8)
II.1.3) Sopimuksen tyyppi	Palvelut
II.1.4) Lyhyt kuvaus:	<p>Hankinnan kohteena on Vehmaan kunnan Yhtenäiskoulun uudisrakennuksen pää- ja arkkitehtisuunnittelu.</p> <p>Kohde sijaitsee Vehmaan kunnassa, Vinkkilän taajamassa osoitteessa Vinkkiläntie 27. Rakennus on tarkoitus toteuttaa pääosin puurakenteisena, 2 kerroksisena ja alapohjaltaan tuulettavana betonirakenteena. Rakennuksen käyttäjinä tulevat olemaan n. 250 oppilasta ja 30 muuta henkilökuntaan kuuluvaa. Alustavan tilaohjelman mukaan hanke käsittää n. 2480 hym2 ja n. 3900 brm2.</p>
II.1.6) Osia koskevat tiedot	Tämä sopimus on jaettu osiin: ei
II.1.7) Hankinnan kokonaisarvo	Arvo ilman alv:tä: 131600 EUR

Muut ohjauskeinot

(tilanteessa, jossa puuta ei puuta
määritellä suoraan halutuksi materiaaliksi)

Muita vaihtoehtoja puun käytön edistämiseksi rakennusmateriaalina

- Puun käyttöä voidaan myös pyrkiä edistämään käyttämällä tarjousten vertailussa **kokonaistaloudellisen edullisuuden arviointiin**
  - a) parasta hinta-laatusuhdetta
    - Tällöin vertailussa yhtenä osatekijänä voi olla esim. uusiutuvien rakennusmateriaalien osuus kaikista rakennusmateriaaleista.
  - b) edullisimpia kustannuksia
    - Kustannusten määrittelyssä voidaan tässä tapauksessa käyttää hankinnan kohteen elinkaarikustannuksia.
- On kuitenkin huomioitava, että mikäli kohteen toteuttamismateriaalia ei kohteen kuvauksessa ole ilmoitettu, voi seurauksena olla loputon kyseenalaistaminen ja valituskierre.
  - Valintakriteerien läpinäkyvyys ja oikeudenmukaisuus voidaan aina kyseenalaistaa, mutta tilaajan tahtoa ei.
- Hankkeen tilaajalle suositeltavin vaihtoehto onkin **määritellä hanke puurakenteiseksi ja kilpailuttaa se sellaisenaan**. Vaihtoehtoisia tarjouksia ei tällöin tarvitse käsitellä tai hyväksyä.

Tarjousten vertailuperusteet

- Vertailuperusteiden on liityttävä hankinnan kohteeseen hankintalain 94 §:ssä määritellyllä tavalla, toisin sanoen **miltä tahansa osin ja missä tahansa elinkaaren vaiheessa**.
- Vertailuperusteet **eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta ja niiden on oltava syrjimättömiä sekä varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus**.
- Uuden hankintalain nojalla hankintayksikkö voi siis rakennusurakan kilpailuttamisessa asettaa ympäristöön liittyviä vaatimuksia mm. koskien rakennusmateriaalien tuotantoprosessia.
  - Huomiota on kuitenkin tällöin kiinnitettävä siihen, ettei vertailuperusteiden soveltaminen johda tosiasiallisesti tarjoajien syrjivään kohteluun. Tällöin vaarana ovat hankinnoista tehtävät valitukset ja hankinnan viivästyminen.

Elinkaarikustannukset

- Hankintalain 95 §:ssä säädetään mahdollisuudesta käyttää elinkaarikustannuksia hankinnan kustannusten arvioinnin perusteena.
- Elinkaarikustannuksen käsite sisältää **kaikki rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen elinkaaren aikaiset kustannukset**. Tämä merkitsee hankintayksikön sisäisiä tai käyttäjille aiheutuvia kustannuksia, kuten tutkimus-, kehitys-, tuotanto-, kuljetus-, käyttö-, ylläpito- ja käytöstä poistokustannuksia.
- Elinkaarikustannuksia ovat myös ulkoisista ympäristövaikutuksista aiheutuvat ja hankinnan kohteeseen sen elinkaaren aikana liittyvät kustannukset, **jos niiden rahallinen arvo voidaan määrittää ja tarkistaa**.
- Hankintalaki mahdollistaa hankintayksiköille rakennusurakoissa käytettävien rakennusmateriaalien aiheuttaman ympäristökuormituksen huomioonottamisen arvioitaessa hankinnan kohteena olevan rakennusurakan aiheuttamia kustannuksia.
- Käytettäessä elinkaarikustannuksia osana kustannusten arviointia on kiinnitettävä huomiota siihen, **ettei arviointimenetelmä tosiasiallisesti johda tarjoajia syrjivään kohteluun**.
  - Korostaa tarvetta objektiivisiin ja tarkasti määriteltyihin arviointiperusteisiin.

Ruotsin KKV:n sivusto

Hållbarhet

Ställ hållbarhetskrav >

Om kriterierna >

Framgångsfaktorer

Utforma egna
hållbarhetskrav >

Ställ miljö- och sociala
krav på rätt sätt >

Varför hållbar upphandling >

Socialt ansvarsfull
upphandling >

Sociala tjänster och
reserverade kontrakt >

Sök via miljömål >

Kemikalier

Bygg och fastighet

 [English version](#)

Bygg- och fastighetsentreprenader liksom anläggningsarbeten och infrastruktur står för en stor del av volymen i Sveriges offentliga inköp. Miljöhänsynen i de planer och program som utformas idag och miljöprestandan på det som byggs idag påverkar natur, miljö och hälsa inte bara idag utan även under lång tid framöver. En kortfattad beskrivning av områdets utmaningar finns nedan. Sist beskrivs vilka miljömål som berörs. Hållbarhetskriterierna ger stöd till dig som i din upphandling vill ställa krav för att bidra till bättre energiprestanda, minska förekomst av miljö- och hälsofarliga ämnen, upphandla mer hållbar el och ett mer hållbart skogsbruk.

 [Läs mer](#)

Välj produktgrupp

» Flerbostadshus nybyggnad	» Simhallar
» Flerbostadshus ombyggnad	» Inomhusbelysning
» Lokaler nybyggnad	» Utomhusbelysning
» Lokaler ombyggnad	» Elektricitet
» Skolor och förskolor, nybyggnad	» Väg- och anläggning

<http://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet/stall-hallbarhetskrav/bygg-och-fastighet/>